

LESBIANES EN L'ALEMANYA DE 1890-1945

Leopold Estapé
Expert en història dels col·lectius LGTBI

L'absència de dades sobre quantes lesbianes van ser represaliades per la seva homosexualitat a l'Alemanya Nazi, ha portat molts historiadors a negar aquesta repressió. Fals. En aquest article m'aproparé a la seva realitat des de 1890 a 1945.

En l'Alemanya de final segle XIX, el lesbianisme o l'homosexualitat femenina no estava tipificada com a delictes. Possiblement era a causa del paper subordinat que tenien les dones en la societat germànica. No obstant això, la legislació prohibia a les dones unir-se a les organitzacions polítiques. Això va afavorir el fet que les lesbianes s'unissin al moviment d'emancipació homosexual alemany a 1890.

El 1908 aquesta prohibició es va aixecar, però llavors els polítics conservadors van tractar d'ampliar el cèlebre article 175 a les dones, prohibint també les seves relacions homosexuals. Aquest fet provoca l'aparició de la primera revista lesbica alemanya: "Die Freundin" (La amiga - revista setmanal per a l'amistat ideal entre dones).

Després de la Primera Guerra Mundial, amb la República de Weimar, es va conèixer una etapa de liberalització general dels costums sexuals; van ser uns anys de gran obertura i respecte cap a l'homosexualitat. A "die Freundin" es va unir una altra

revista lesbiana Frauenliebe (Amor de dones). Van aparèixer clubs com el "Dorian Gray" i "La flauta màgica Dance Palace", associacions, locals, etc. La visibilitat lesbica al Berlín dels anys 20 va ser molt important.

El 1928 va començar la repressió. L'absència de dones lesbianes que visibilitzessin aquesta repressió, al costat del fet que importants lesbianes com Leni Riefenstahl, fossin la imatge d'un règim que va voler aniquilar qualsevol vestigi que trenqués

amb la més estricta hetero-normalitat, va donar una imatge que no era real. La policia va prohibir les revistes lèsbiques, per a la "protecció de les joves" establerta per la Llei de Publicacions obscenes. Així i tot, es va poder rodar el film "Dones en uniforme" una obra de culte del cinema lèsbic.

Després va arribar la repressió nazi. Els nazis consideraven a les dones com a éssers subordinats, sobretot en matèria sexual, un complement pels homes. La seva funció era servir-los i donar-los plaer i fills. Molts nazis eren incapaçs de

distingir entre les dones la diferència entre l'amistat o l'amor lèsbic. Finalment, els nazis van desestimar el lesbianisme com un problema d'Estat, però el que van denominar "masculinització femenina" va ser perseguida especialment entre aquelles dones que no eren afins al règim nazi.

"Quan la persecució contra els gais es va intensificar, després de l'assassinat d'Ernst Röhm (el cap de les SA, homosexual), es va debatre si el Paràgraf 175 havia d'aplicar-se també contra les lesbianes. Finalment, es va decidir que no s'aplicaria, però bàsicament perquè el veien poc pràctic: la ideologia que imposava un comportament viril als homes i un altre fràgil i emocional a les dones, feia que entre aquestes fossin comuns i acceptats els gestos d'afecte, fins i tot de contacte corporal, de manera que seria molt difícil identificar quins actes constituïen un crim i quins no." (1)

Malgrat tot, les lesbianes van ser també perseguides, les seves revistes tancades, els seus locals clausurats. Se les consideraven asocials i, de ser detingudes, també se les enviava a camps de concentració. Moltes van haver d'optar per matrimonis de conveniència per evitar persecucions sistemàtiques contra elles, vivint una vida aliena a elles o acabant en camps de concentració com Ravensbrück, prop de Berlín.

Les lesbianes que eren visibles les empresonaven com asocials, boges o prostitutes, eren enviades al camp destinat a dones joves i nenes de Ravensbrück. Un camp pel qual van passar prop de 150.000 dones, entre elles la catalana Neus Català. Les deportades procedien de més de 40 països. Desenes de milers van ser assassinades, van morir de fam, de malalties o d'experiments mèdics. A la fi de 1944 les SS van instal·lar una cambra de gas, on van morir asfixiades amb gas entre 5.000 i 6.000 presoneres i presoners (encara que pocs, també van arribar alguns homes, especialment nens). S'estimen les víctimes en almenys 92.000 persones.

Sarah Helm (2) explica la vida de moltes d'aquestes dones. Entre les històries que ens explica hi ha el d'Elli Smula, treba-

1

Malgrat tot, les lesbianes van ser també perseguides, les seves revistes tancades, els seus locals clausurats

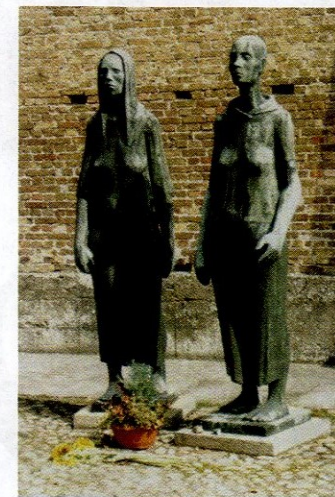

2

Ravensbrück, va declarar després de la guerra que l'Elli Smula havia mort el 1942 d'una injecció de la metge del camp, Herta Oberheuser. Mary Pünjer, Henny Schermann, Rosa Jochmann... són noms de lesbianes que van acabar al camp i mai en van sortir.

Existeixen informes de casos individuals de lesbianes que van ser segrestades i portades a prostíbuls en els camps d'extermini. Encara avui és impossible saber quants casos hi va haver. Les dones homosexuals, igual que els homes, no van ser reconegudes com a víctimes de l'holocaust i van seguir sent proscriptes i perseguides fins el 1973.

Existeixen informes de casos individuals de lesbianes que van ser segrestades i portades a prostíbuls en els camps d'extermini

3

(1) A 70 años de Auschwitz: las lesbianas bajo el nazismo. María Luisa Peralta. Web marcha.org.ar

(2) Ravensbrück: Life and Death in Hitler's Concentration Camp for Women. Sarah Helm. Anchos Ed. 2016.

lladora de la xarxa de tramvies de Berlín. La seva empresa la va acusar la Gestapo per tenir relacions sexuals amb altres companyes de treball. El 1940 la van detenir i enviar a Ravensbrück. Oficialment va ser detinguda com "presonera política" al costat de la paraula lesbiana. 3 anys després moria "de sobte" en aquest camp de concentració. Martha van Och-Soboll (1910-2001), també enviada a

1. Revista Die Freundin, 1908.

2. Fitxa de la Mary Pünjer, morta a Ravensbrück a la cambra de gas.

3. Monument a Ravensbrück, memòria de les dones represaliades.

“Sóc gai i no em permeten l'entrada a un bar”

“Sóc lesbiana i em posen trabes a un hospital per fer un procés de fertilitat”

DENUNCIA-HO!

OFICINA D'ATENCIÓ ALS DRETS:
C. Ferran, 32 - 08002 Barcelona
T. 934 132 000 - atenciodrets@bcn.cat
dl., dc. i dv. de 9 a 14 h.
dm. i dj. de 9 a 18 h.

ÀREA PER A LA IGUALTAT DE TRACTE I NO DISCRIMINACIÓ DE PERSONES LGTBI (T. 012):
http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/lgtb/

ADVOCAT RICARDO DE LA ROSA:
T. 629 994 636
ricardodelarosa@icab.cat

OBSERVATORI CONTRA L'HOMOFÒBIA:
Atenció a la Victima: dj. de 16 a 19 h.
T. 932 172 669
Denúncies (presencial): dv. de 16 a 19 h.
och.observatori@gmail.com

